

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

*Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика
модернізації України: політичні, юридичні, економічні
та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.*

*IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного
розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.*

*Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні:
стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 31.10.18)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. “Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”, 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”, 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. “Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”, 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018

Гайдукевич Г. А. Миротворча психологічна операція: перший досвід.....	49
Головач Н. В. Модернізація організаційного механізму управління районами Києва (великих міст).....	53
Масловська О. М. Вплив інституціоналізованих та неінституціоналізованих факторів на функціонування політичної опозиції в Україні.....	56
Туриніна О. Л. Психологічні умови забезпечення продуктивності іміджу.....	59
Ільянова А. О. Особливості корпоративного іміджу як феномену міжособистісної взаємодії.....	62
Бисенбаев Ф. К. Социально-нравственные добродетели политического сообщества	65
Яровой Т. С., Спінул К. О. Електронне урядування в системі публічного управління: імплементація досвіду ЄС.....	71
Курчина Т. О., Медвідь Ф. М., Твердохліб А. І., Чорний Е. В. Заснування наукового товариства ім. Т. Шевченка як важлива віха у становленні української науки і освіти (до 100-річчя НАН України)	73
Ганак М. Информационно-коммуникативное обеспечение управления человеческими ресурсами в современной системе государственного управления.....	77
Карпюк С. В. До питання про теоретико-практичне обґрунтування феномену “державна служба” в сучасних умовах формування демократичних систем державного управління: постановка проблеми	80
Бадура Р. Мотиваційні аспекти управління персоналом – дієвий засіб забезпечення ефективної діяльності сучасного працівника	83
Педоренко Н. В. Мотивування майбутніх медичних сестер до навчально-пізнавальної діяльності	86
Константинівська А. К. Механізми застосування інструментів електронної демократії	88
Ничипорук Д. О. Масова бідність і міграція як індикатори деградації соціальної структури України	90
Вишневська А. С. Основні проблеми соціалізації молоді в сучасній Україні.....	93
Каплонюк А. О. Адаптація європейського досвіду державного управління як вагомий крок до шляху у європейське майбутнє	96

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФЕНОМЕНУ “ДЕРЖАВНА СЛУЖБА” В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ СИСТЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасне державне управління в багатьох країнах світу, особливо тих, що радикально трансформуються, перебудовуються, на засадах демократії, інформатизації, принципово змінюється. Ці зміни обумовлені багатьма об’єктивного характеру обставинами, центральними серед яких є: а) максимальна потреба захисту прав людини; б) необхідність раціонального врегулювання взаємин людини і держави, держави і громадянського суспільства.

В контексті вказаних та інших проблем маємо необхідність у більш глибокому теоретико-методологічному поясненні феномену “державна служба”, який існує як центральна сентенція в державному управлінні будь-якої країни.

Державна служба у більшості випадків (енциклопедії, словники, монографії, окремі спеціальні публікації тощо) пояснюється як “професійна діяльність осіб, що обіймають посади в органах державної влади та їх апараті” [2, с. 147]. Ще у Законі України “Про державну службу” 1993 року було записано, що державна служба – це професійна діяльність осіб, які займають посади в органах державної влади та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів [Там само]. І хоча це положення з тим дещо уточнювалося, статус державного службовця в цілому залишався незмінним. Що стосується професійних повноважень таких службовців, то вони в правовому плані, нормативно також є визначеними. І все ж наведене обґрунтування не однозначне. Так, маємо, декілька оригінальних асоціативного характеру пояснень феномену “державна служба”. Наприклад, українські дослідники В. В. Павленко, В. Л. Павленко (батько і син) асоціюють феномен “державна служба” з іншим феноменом – “державна бюрократія” [4, с. 5]. Можна, хіба що погодитися з думкою авторів про те, що “дуже часто змішують три схематично близькі, але різні речі: універсальні бюрократичні принципи організації управління, бюрократію як соціальний прошарок, яка здійснює повсякденне управління державною машиною і бюрократизм – властиву управлінцям соціальну хворобу” [Там само, с. 9]. Перше і третє дійсно, як кажуть лежить на поверхні, а от друге – “бюрократія як соціальний прошарок” – досить суперечливе, оскільки скоріше всього державні службовці – це просто професійно підібрані і підготовлені люди, що виконують державну службу.

Досить складно і своєрідно феномен “державна служба” пояснює відомий російський політолог В. Халіпов “Державна служба, – пише він, – (State Service; за загальноприйнятою назвою у світовій практиці державна /громадянська служба – Civil Service; іноді називається урядовою службою – government Service) – робота на користь держави в системі її органів, служба в державних установах” [7, с. 107]. Якщо брати до уваги, що далеко не всі державні службовці (чиновники, бюрократи) пра-

цюють “на користь держави”, то, зрозуміло, що таке визначення поняття “державна служба” потребує суттєвого уточнення.

Вважаємо, що достатньо точним і таким, що відповідає суті, є визначення поняття державна служба у Законі України “Про державну службу”. Воно таке: “Державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави”. Далі в Законі дається перелік основних завдань державної служби (рахуйте, і державного службовця).

Відома українська дослідниця О. Пархоменко-Куцевіл державну службу іменує, і небезпідставно, – “публічною службою” [5, с. 113]. Вказана авторка, зокрема, виділяє такі основні методи дослідження публічної служби, публічного адміністрування: системний; ситуативний; програмно-цільовий; морфологічний; метод моделювання. Подібні теоретико-методологічні підходи до виявлення, пояснення публічного адміністрування, роботи з кадрами державної служби використовує і інший український фахівець у галузі публік адміністрування – В. Бакуменко [1].

Акцентуємо увагу на тому, що система державної служби є великою мірою похідного сентенцією від політичної системи. держави, що в ній сформована на конкретний час.

Крім того, державну службу, її функціонування слід розглядати і як специфічну систему управління персоналом – тобто впливу на державних службовців з тим, аби вони найдієвіше реалізовували покладені на них завдання і функції [6, с. 363].

Питання трактування державної служби в цілому можна зводити до чотирьох основних типів(концепцій):

- веберівський, або тип бюрократії, обґрунтований концепцією Вебера – Вільсона. За вченням М. Вебера в ХХ столітті в багатьох країнах сформувалася так звана “раціональна бюрократія”, яка логічно прийшла на зміну патріархальній системі управління. По М. Веберу – це бюрократія, основою якої є компетентність, ієрархічний поділ, професійна підготовленість, чітка внутрішньо-організаційна діяльність. М. Вебер, а за ним і майбутній президент США В. Вільсон рахували, що така бюрократія є технічно найдосконалішою;
- марксистський тип бюрократії. К. Маркс зважав, що бюрократія – це повсякденне управління державою і бюрократизм – властива державним управлінням негативна хвороба. Бюрократію К. Маркс називав не інакше як своєрідним організмом – паразитом;
- імперська (азійська) модель бюрократії. Її ще просто називають “азійською”, або “східною”. Це складний тип бюрократії, який частіше всього пояснюють на прикладах таких країн як Китай, або Індія.
- тип бюрократії, що свого часу сформувався і домінував у Росії, згодом – у Радянському Союзі, більшості країн так званого соціалістичного табору. Ця бюрократія достатньо вивчена і пояснена.

Є, як вказувалося, і інші типологізації державної служби.

Проблеми державної служби, формування, розвитку та використання кадрів на державній службі, в органах місцевого самоврядування тощо, досліджують, як відомо, і багато вчених за рубежом і в Україні: В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, П. Гончарук, Р. Науменко, Н. Нижник, О. Оболенський, Є. Охотський, А. Рачинський, А. Сітницький, Ю. Сурмін, В. Тертичка, О. Турчинов, О. Якубовський та ін.. В центрі їх уваги знаходяться багато питань професійного, кадрового забезпечення державної служби, як важливішої засади підвищення дієвості, ефективності такої служби. Окремо, при цьому, на нашу думку, маємо розглядати відповідну систему державної служби, як ієрархічно впорядкованої сукупності різних її видів. Щодо

управління державною справою, то в сучасній Україні його здійснює низка органів державної влади – Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, спеціальне (раніше – Головне) управління державної служби України – Національне агентство України з питань державної служби, органи виконавчої влади.

Останнім часом в Україні з'явилося ряд теоретичних напрацювань (можна навіть назвати їх концепціями), в яких йдеться про дещо нову систему державного управління. Однією з таких і досить помітних концепцій є “людиноцентрична система державного управління”, основним розробником якої є відомий український фахівець у галузі менеджменту Г. Дмитренко. Посилаючись на проблему відчуження в Україні інтересів управлінської (владної) еліти від інтересів більшості громадян, Г. Дмитренко запитує: “може Україна потребує свого людиноцентричного курсу переходу до демократії, який би був спроможний забезпечувати цілеспрямоване зближення інтересів управлінської (зокрема, владної) еліти і пересічних громадян незалежно від того, хто і яка партія очолює владу? Саме це є наріжним каменем необхідних змін, що ще не зовсім зрозуміло сучасним реформаторам” [3, с. 9]. Корінним елементом цієї системи, вважає її автор, є демократизація державного управління у такий спосіб, що людина, місцева громада мала максимальний вплив на діяльність державних структур усіх рівнів.

Вище викладені наукові підходи, обґрунтування поняття державна служба, мають аналізуватися глибше, в контексті радикальних політичних, соціально-економічних, суспільних трансформацій, притаманних сучасним суспільствам.

Джерела

1. Бакуменко В. Системно-аналітичні засади вдосконалення професійного відбору, підготовки, виконання праці фахівців державного управління / В. Бакуменко, М. Івашов, В. Куценко // Вісн. НАДУ. – 1997. – № 2. – С. 28–33.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Міхненко та ін.; За ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
3. Людиноцентрична система державного управління в Україні: утопія чи шанс: /монографія // За заг. редакцією Г. А. Дмитренка. – К.: ДКС-Центр, 2014. – 240 с.
4. Павленко В. В., Павленко В. Л. Державна служба в Україні: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Павленко, В. Л. Павленко. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. – 510 с.
5. Пархоменко-Куцевіл О. І. Методологічні засади формування професійних кадрів у системі публічного управління // Публічне управління: збірник. – № 3 (4) – вересень 2016. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2016. – 218 с.
6. Управління людськими ресурсами: (Понятійно-термінол. Слов.) Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. Г. В. Щокіна, О. В. Антоника, М. Ф. Головатого. – К.: МАУП, 2006. – 496 с.
7. Халипов В. Ф. Власть. Кратологический словарь. / В. Ф. Халипов. – М.: Республика, 1997. – 431 с.